

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XXII. Totam Sacramenti rationem in vna specie inueniri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

vi concomitantia naturalis; & quod non est sub specie vini ex vi conuersionis, est ex vi similiter concomitantia.

Quod autem nugatur Hermannus, totum Christum esse sub vtraque specie, non autem sub altera tantum; ex mera vel imperitia, vel impudentia nascitur. Dum enim sanctus Thomas dicit, totum Christum esse sub vtraque, intelligit sub vtraque disiunctim, & seorsum: nam alioqui non poneret particulam aduersatiuam (tamen) sed coniunctiuam (&). Et præterea caro, & sanguis non faciunt Christum totum, nisi addantur anima, & diuinitas: non ergo significat S. Thomas (vt Hermannus somniat) totum Christum esse in Eucharistia, quia in pane est caro, & sanguis in vino.

Habemus ergo principale fundamentum eorū, qui Communionem vtriusque speciei necessariam esse iudicant, prorsus inutile, & planè putridum esse. Vnde Concilium Constantiense sess. 13. & Basileense sess. 30. cum definiunt alteram speciem satis esse, hoc argumento vtuntur, quia totus Christus in altera, sicut in vtraque sumitur. Nunc ad alterum fundamentum de ratione Sacramenti accedamus.

CAPVT XXII.

Totam Sacramenti rationem in vna specie inueniri.

V AERIT V R igitur SECUNDO, num in vna specie tota Sacramenti ratio inueniatur. Hinc enim valde in Catholicos hæretici inuehuntur, quod Sacramentum Domini mutilent, & sic mutilatum, & imperfectum laicis porrigant. Nam vel panis, & calix sunt duo Sacramenta, vel vnum. Si duo; ergo populum integro Sacramento fraudant, qui calicem ei negant. Si vnum; ergo dimidiatum Sacramentū laicis datur. Et confirmatur argumentum. Nam Eucharistia est conuiuium spirituale: ad conuiuium autem non sufficit cibus, sed requiritur etiam potus; quare populum parūm ciuilitè tractant, qui ad sacras epulas eum inuitant, & solum cibum sine potu illi tribuunt.

Vt quæstio ista facile, & perspicuè explicetur, reuocandum est ad memoriam, Eucharistiam tribus modis considerari posse. PRIMO, vt sacrificium. SECUNDO, vt pignus diuini amoris. TERTIO, vt Sacramentum. De singulis breuiter expli-

expli-

explicabimus, vtrum in vna tantum specie saluari possint, tametsi præcipua nostra quæstio de Sacramento sit.

Sit igitur PRIMA propositio: *Eucharistia, sicut est pignus amoris, potest optime in quavis specie conservari.* Nam Eucharistia est pignus, quatenus significat, & exhibet Christum præsentem: id autem quælibet species facit. Vnde etiam Ecclesia Catholica vnam tantum speciem exhibet spectandam, cum sacrificium, & in processione circumfert.

SECUNDA propositio: *In vna specie non habetur perfectio, & integrè sacrificij ratio, sed & utraque necessaria est.* Nam Eucharistia, vt sacrificium, significat CHRISTI passionem: est enim quædam imitatio sacrificij in cruce peracti. Sola autem species panis non repræsentat exactè CHRISTVM, vt mortuum, nisi ab altera parte conspiciatur sanguis, vt effusus: Et similiter sola species vini non repræsentat sufficienter CHRISTVM, vt immolatum; non enim solus sanguis est victima. PRÆTEREA in sacrificio Missæ debet esse recepta, quod fuit in typo in sacrificio Melchisedech, cum sit CHRISTVS Sacerdos secundum ordinem Melchisedech; Psalm. 109. Melchisedech autem obtulit panem & vinum, Genes. 14. De VITÆ sacrificium propriè ordinatur ad remissionem peccatorum; vnde dicitur propitiatorium: sine sanguinis autem effusione, non fit remissio, Hebr. 9. Necesse igitur fuit, vt perspicuè repræsentaretur sanguinis effusio.

IDEM colligitur ex Ecclesiæ consuetudine, quæ nunquam passa in vllò casu est sacrificium offerri sine vtraque specie, si vtraque species haberi possit. Nam in Concilio Toletano VII. can. 2. statuitur, vt si Sacerdos post inchoatum sacrificium, id est, post consecratam vnam speciem (vt communiter exponitur illud decretum) ad eò ægrotare incipiat, vt prosequi nequeat, alius Sacerdos succedat, & perficiat sacrificium. Et S. Thomas 3. parte quæst. 83. art. 6. addit, si Sacerdos post consecratam vnam speciem, recorderetur se non esse ieiunum, aut esse in peccato mortali, aut excommunicatum, aut alio vinculo impeditum, doleat corde cum proposito faciendi postea, quod debet, & nullo modo imperfectum sacrificium relinquat. Itaque duarum specierum necessitas, quod non aduertunt aduersarij, potissimum ad sacrificium pertinet.

TERTIA propositio: *In quavis specie inuenitur tota essentia, ac ratio Sacramenti: ita sicut hostia consecrata, sicut consecratur*

natur in templis, & Et à laicis sumitur, sine specie vini, absolute, vere, & proprie dici debeat Sacramentum Eucharistia, non Sacramentum mutilatum, aut dimidiatum. Quæ sententia habetur expressè in Concilio Tridentino sess. 21. cap. 3. vbi definitur, sub vna specie non solum totum Christum sumi, sed etiam verum Sacramentum.

Probatu iam hæc sententia. Nam in quolibet Sacramento requiritur sanctificatio, & causalitas: est enim Sacramentum signum, & causa gratiæ. Hæc autem reperiuntur in quolibet specie, id est, tam in specie panis, quam in specie vini ferorim sumptis. Siquidem significatio Eucharistiæ, vt Sacramentum, duplex est, iuxta duplicem eius effectum. PRIOR est significatio internæ refectionis. POSTERIOR est significatio vnionis fidelium inter se, & cum Christo. De priore dicitur Ioan. 6. Caro mea vere est cibus, &c. De posteriore i. Cor. 10. Vnus panis, & vnum corpus multi sumus, qui de vno pane participamus.

Vtraque autem significatio in qualibet specie reperitur. Nam in specie panis significatur sufficienter resectio animæ, etiam si non adderetur species vini; & similiter in specie vini, etiam si non adderetur species panis. Nam etiam si species panis non significet refectionem spiritualem, nisi per modum cibi, & species vini non significet eandem refectionem, nisi per modum potus: tamen vt aliquid dici possit absolute, & vere Sacramentum, satis est, si significet refectionem aliquam spiritualem, & eandem reuera efficiat. Quocirca duo illa signa, species videlicet panis, & species vini, non tam essentialia, quam integrales partes huius Sacramenti esse videntur: ex quo sequitur, vt Eucharistia sub vna specie sit verum, & integrum Sacramentum essentialiter, licet etiam pars Sacramenti dici possit, si partes materiales symboli externi considerentur. Dixi autem, (ex parte symboli externi) nam ex parte rei significatæ, id est, ex parte refectionis spiritualis, nihil deest vlli speciei: siquidem in spiritali refectione non distinguuntur cibus, & potus, sed vna & eadem res & nutrit, quod est cibi officium, & refrigerat, siue irrigat, & inebriat mentem, quod est officium potus. Itaque in diuinis literis iustitia, & sapientia, & similia dicuntur esuriri, & sitiri, & cibus & potus. Matt. 5. Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Vides eandem iustitiam, & cibum esse, & potum. Et Eccles.

Eccles.

Eccles. 24. *Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient.* Et Cyprianus sermone de Cœna Domini dicens verbis dicit, ad eandem rationem pertinere cibum, & potum spiritualem: & similia docet Augustinus in illud Psalmi 109. *Panis cor hominis confirmet.* Quare Ioan. 6. licet dicat Dominus: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus,* tamen ibidem ait: *Qui manducat hunc panem, & uinet in æternum; & qui manducat me, & uinet propter me.*

Iam quod attinet ad aliam significationem; manifestum est in specie panis etiam sola, optimè significari vnionem fidelium cum Christo, & inter se. Nam panis, quatenus constat ex multis granis in vnum reductis, significat vnionem fidelium; quatenus constat ex farina & aqua, significat vnionem Christi cum Ecclesia, vt Cyprianus testatur lib. 2. epist. ad Cæcilium. Quocirca B. Paulus, cum dixisset: *Vnum corpus sumus, qui de vno pane participamus,* non putauit esse addendum, Et de vno calice bibimus; quia nimirum intelligebatur sola panis specie sufficienter significari hanc vnionem. Idem dici potest de specie vini. Vinum enim, quòd ex multis uinis confluat, vnionem fidelium inter se designat; quòd autem in sacro calice aqua vino admisceatur, eodem Cypriano teste, vnionem Christi cum Ecclesia representat. Quòd ergo ad hanc significationem attinet, nihil desiderari potest in qualibet specie ad verum, & integrum Sacramentum.

Iam verò quantum ad causalitatem, seu efficientiam, eadem reperitur in qualibet specie Sacramenti huius: nam tota efficientia nascitur ex ipso Christo, qui sub illis speciebus continetur, vt supra diximus, cum de natura Sacramenti Eucharistiæ disputarem. Christus autem idem, & totus est tam sub specie panis, quàm sub specie vini, vt capite superiore demonstratum est: quare eadem efficientia est in specie panis, quæ in specie vini; & eadem in singulis, quæ in vtrisque simul sumptis.

Huc accedit, quòd quælibet species habet propriam materiam, propriam formam, & quod est amplius, propria quadam actione, & consecratione conficitur, nec villo modo, vt Sacramentum sit, vna species pendet ab alia. Nam Dominus prius sub specie panis Sacramentum confecit, & manducandum dedit, ac deinde manducatione absoluta, sub specie vini
Sacr.

Sacramentum confecit, & bibendum tradidit. Et Ecclesia Catholica, non sine causa post speciem panis consecratam, Sacramentum populo adorandum exhibet, antequam sub specie vini consecrare aggrediatur.

Accedit etiam communis fidelium consensus: nemo enim hostiam consecratam videns, dicit esse partem Sacramenti, aut Sacramentum mutilum, sed Sacramentum simpliciter omnes appellant.

Accedunt denique typi, & figura Testamenti veteris. Quæ enim figura erant Eucharistiæ, vt Sacramentum est, in sola specie manducabili consistebant, vel in sola specie potus; vt patet de pane propositionis, de Agno Paschali, & de Manna, quæ sine potu data sunt: & in aqua de petra scaturiente, quæ sine cibo aliquo mystico data est. Nã etiam si Apostolus coniungat, 1. Cor. 10. cibum spiritualem, id est, Manna, & potum spiritualem, id est, aquam de petra: tamen illæ duæ figuræ sunt distinctæ, & diuersis temporibus datæ. Manna enim datum est in deserto Syn. Exod. 16. & postea aqua in Raphidim, Exod. 17. Quare Dominus Ioan. 6. vbi comparat Manna cum Sacramento Eucharistiæ, nullam mentionem facit aquæ; & ibidem Dominus in signum eiusdem rei multiplicauit panes insigni miraculo, vinum, vel aquam non multiplicauit.

QUARTA propositio: *Duæ species Sacramenti cum simul sumuntur, non sunt duo Sacramenta, sed vnum.* NOTA duas species Sacramenti duobus modis posse sumi. PRIMO, simul vt iam sumuntur à Sacerdotibus, in Missa. SECUNDO, non simul, sed temporibus diuersis, vt si quis hodie solam speciem panis sumeret; alio die solam speciem vini. Et si quidem sumantur secundo modo, id est, temporibus diuersis; tum sine dubio sunt duo Sacramenta numero distincta. Nam quælibet per se est integrum Sacramentum, vt superiore propositione ostendimus, & sunt ibi duæ diuersæ refectiones, non fecus, ac si quis sub specie panis duobus diuersis temporibus communicaret. At si sumantur simul, vt Sacerdotes faciunt, tunc non sunt duo Sacramenta, sed vnum, quia ad vnã refectionem ordinantur, & vnã rem significant, & vnum effectum producant. Simile quid cernimus in conuiujs corporalibus; si quis enim tria, vel quatuor, vel plura fercula eodẽ tempore ponat in mensa, illa omnia vnum conuiuium facient: si verò duo tantum ponantur hodie, & cras reliqua, iam erunt duo conui-

coniuia. Similiter in Baptismo, si quis eodem tempore mergatur, vnus erit Baptismus: si autem diuersis temporibus, tria essent Baptismata. Et in Sacramento altaris, si quis vno tempore sumat duas, vel plures particulas, vnum Sacramentum accipit; si autem diuersis temporibus, plura Sacramenta erunt. Licet enim quælibet particula integrum Sacramentum contineat, tamen cum adiungitur alteri, non multiplicantur Sacramenta, sed solum augetur, quod est materialis symbolo.

Ex his ad argumentum aduersariorum initio factum respondemus, populo dari integrum Sacramentum, non mutilum, vel dimidiatum; siquidem in qualibet specie secum inuenitur veri, atque integri Sacramenti ratio.

DICIS, si est integrum quod accipit laicus; ergo sunt duo integra Sacramenta, quæ accipiuntur à Sacerdote. **R**ESPONDEO, negatur consequentia. Nam duæ species simul sumptæ non faciunt duo Sacramenta; sicut nec duæ particule consecratae simul iunctæ, vel duo calices sanguinis in eodem altari existentes; nec tres mersiones sunt tria Baptismata.

Ad confirmationem respondeo, populo datur cibus spiritualis, qui est integra, & totalis relectio, & virtualiter continet cibum, & potum, vt supra ostendimus. Neq; obstat, quod à Sacerdotibus in ipso sacrificio distinctè sumatur Eucharistia per modum cibi, & per modum potus: id enim fit potissimum ob sacrificij, non ob Sacramenti integritatem. Neque inde aliquid populus perdit; nam id ipsum, quod sumit Sacerdos sub duplici symbolo, sumit populus sub vno: quem admodum si vni alicui darentur in vna scheda 100. aurei à mercatore accipiendi, alteri darentur totidem aurei, sed in schedulis duabus.

CAPVT XXIII.

*Non maiorem utilitatem sumi ex Communioni
sub vtraque specie, quàm sub vna.*

RESPONDEO, quæstio TERTIA de fructu, qui ex Communioni percipitur. Nam postquam totum Christum, & integrum Sacramentum in vna specie sumi demonstrauimus; id vnum superest, vt videamus vtrum aliquis fructus iis deperat, qui sub altera tantum specie Eucharistiæ sumunt. Et quoniam de fructu Sacramenti-